

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС

ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА
(ECONOMICS AND FINANCE OF THE ENTERPRISE)

Інформація про викладача	
Викладач	Гарбар Віктор Анатолійович
Науковий ступінь	кандидат економічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент
Адреса кафедри	м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25, корпус № 4, к. 409
Контактний телефон	0432-55-04-38
E-mail:	v.harbar@vtei.edu.ua
Електронна сторінка курсу в системі дистанційного навчання	https://m.vtei.edu.ua/course/view.php?id=337
Інформація про освітній компонент	
Освітній ступінь	Бакалавр
Галузь знань	07 «Управління і адміністрування»
Спеціальність	075 «Маркетинг»
Освітня програма	«Маркетинг»
Навчальний рік	2024-2025
Семестр	2
Факультет	Факультет торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування
Курс	1
Групи	МР-11д, МР-12д
Анотація курсу	Метою вивчення освітнього компоненту є формування у здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» сучасного економічного мислення і системи спеціальних економічних знань щодо аналізу та планування важливих показників господарської діяльності підприємств з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування; основних напрямів господарсько-фінансової діяльності підприємства; методичних засад формування та використання майнових, трудових, фінансових ресурсів підприємства.
Мова викладання	Українська
Місце освітнього компоненту в освітній програмі	
Освітня програма (ОП)	Маркетинг
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних

	груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Перелік спеціальних (фахових) компетентностей (СК)	СК 3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі. СК 4. Здатність проваджувати маркетингову діяльність на основі розуміння сутності та змісту теорії маркетингу і і функціональних зв'язків між її складовими. СК 7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів. СК 14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.
Перелік результатів навчання (РН)	РН 2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності. РН 3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу. РН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію. РН 6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності. РН 9. Оцінювати ризики провадження маркетингової діяльності, встановлювати рівень невизначеності маркетингового середовища при прийнятті управлінських рішень. РН 10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта. РН 11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.
Пререквізити освітнього компоненту (що треба знати, з чим ознайомитися здобувачу перед вивченням компоненту)	Базується на вивченні освітніх компонент «Вища та прикладна математика» та «Нові медіа та комп'ютерні технології».

Тематичний план та оцінювання результатів навчання

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	СРС		
Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин	14	4	4	6	В, УД, Т, П, Д	8
Тема 2. Цільові характеристики діяльності підприємства	7	2	2	3	В, УД, КТ	4
Тема 3. Планування діяльності підприємства	7	2	2	3	РПЗ, П	4

Тема 4. Економічні характеристики продукції підприємства	7	2	2	3	УД, П	4
Тема 5. Виробнича програма підприємства	7	2	2	3	РПЗ, Т, РМГ	4
Тема 6. Виробнича потужність підприємства	7	2	2	3	РЗ, Д	4
Тема 7. Ресурсний потенціал підприємства	7	2	2	3	РПЗ, РМГ, Т	4
Тема 8. Трудові ресурси підприємства	7	2	2	3	РЗ, П	4
Тема 9. Майнові ресурси (активи) підприємства	14	4	4	6	РЗ, Д, РМГ, Т, П	8
Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства	7	2	2	3	В, УД, РМГ	4
Тема 11. Капітал та фінансові ресурси підприємства	7	2	2	3	РЗ, Т, РМГ	4
Тема 12. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	7	2	2	3	РЗ, Д	4
Тема 13. Доходи та цінова політика підприємства	7	2	2	3	РПЗ, Т, РМГ	4
Тема 14. Фінансові результати діяльності підприємства	7	2	2	3	РЗ, КТ, РМГ	4
Тема 15. Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінювання	7	2	2	3	РЗ, КТ, РМГ	4
Тема 16. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	7	2	2	3	РЗ, Т, РМГ	4
Тема 17. Конкурентоспроможність підприємства	7	2	2	3	В, Д, РМГ	4
Тема 18. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства	7	2	2	3	В, УД, Т	4
Тема 19. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	7	2	2	3	В, Т, П	4
Індивідуальне завдання	33			33	ІЗ	16
Разом	180	42	42	96		100

Підсумковий контроль – екзамен

Поточний контроль / критерії оцінювання

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В– відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

РПЗ – розв’язання практичних завдань – 2 бали.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

КТ – комп’ютерне тестування – 1 бал.

Т – тестування – 1 бал.

РЗ – розв’язування задач – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

Д – доповідь – 2 бали.

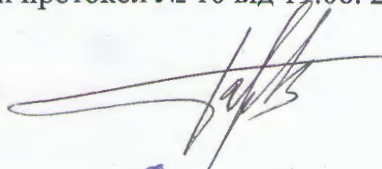
П – презентація – 2 бали.

	<p>ІЗ – індивідуальні завдання – 16 балів (неформальна освіта: курси на платформі Prometheus або на інших сервісах – 7 балів; участь у наукових заходах: конкурси; публікація наукової статті чи тез – 9 балів).</p> <p>Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.</p>
Основні літературні та інформаційні джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гарбар В.А. Аналіз інноваційної активності підприємств харчової промисловості України. <i>Агросвіт</i>. 2019. № 20. С. 38-44. 2. Гарбар В.А., Гарбар Ж.В. Індустріальні парки як інструмент регіонального розвитку. <i>Формування ринкових відносин в Україні</i>. 2020. № 9 (232). С. 73-88. 3. Гарбар В.А., Гарбар Ж.В. Краудфандинг як інноваційний фінансовий інструмент для розвитку бізнес-ідей та соціальних проєктів. <i>Формування ринкових відносин в Україні</i>. 2021. № 9 (244). С. 87-96. 4. Економіка підприємства : підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. Суми : Університетська книга, 2024. 874 с. 5. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л.Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 768 с. 6. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Л.Л. Ковальської та проф. І.В. Кривов'язюка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. 7. Економіка підприємства : теорія і практикум : навч.-метод. посіб. за ред. Н.Г. Міценко, О.І. Яценко. Львів : Магнолія 2006, 2021. 688 с. 8. Крикавський Є.В., Люльчак З.С. Економіка і фінанси підприємств : підручник. Львів : Львівська політехніка, 2021. 696 с. 9. Кузьмин В.М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с. 10. Любенко Н.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 262 с. 11. Онисько С.М., Верзун А.А., Марич П.М. Фінанси підприємств : практикум / за заг. ред. С.М. Онисько. Львів : Магнолія 2006, 2019. 308 с. 12. Петрович Й.М., Прокопишин-Рашкевич Л.М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / за заг. ред. Й.М. Петровича. Львів : Магнолія 2006, 2021. 406 с. 13. Фінанси підприємств : підручник / В.В. Сокурєнко, Д.В. Швець, С.М. Бортник, С.О. Ткаченко; за заг. ред. В.В. Сокурєнка. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с. 14. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2022. 596 с.
Політика освітнього компоненту	
Організація навчання	<p>Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти.</p> <p>Відвідування лекційних і практичних занять, проведення консультації перед екзаменом, виконання самостійної роботи.</p>
Відпрацювання пропусків занять	<p>Відпрацювання пропущених занять з поважних та неповажних причин здійснюється на кафедрі в період з 10.00 год. до 15.00 год. шляхом проведення викладачем опитування здобувача за темою в усній або письмовій формі.</p>
Допуск до підсумкового контролю	<p>Підсумковий контроль – екзамен. До екзамену допускаються всі здобувачі, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.</p>

	<p>Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.</p> <p>Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).</p>
Академічна доброчесність	Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти.
Інші складові політики освітнього компоненту	Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені робочою програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не припустиме порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 10 від 19.08. 2024

Науково-педагогічний працівник

Віктор ГАРБАР

Завідувач кафедри

Валентина ХАЧАТРЯН

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Серифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
30.09.2024
протокол № 10, п. 9

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 30.09.2024 № 166

**ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА /
ECONOMICS AND FINANCE OF BUSINESSES**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування» /	«Management and administration»
Спеціальність	075 «Маркетинг» /	«Marketing»
Освітня програма	«Маркетинг» /	«Marketing»

Розробник: Гарбар Віктор, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Маркетинг» – Громова Ольга, доктор економічних наук, доцент

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин від 02.09.2024 пр. № 11;

на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 06.09.2024 пр. № 07

Рецензенти:

Богацька Наталія, кандидат економічних наук, професор

Зянько Віталій, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту ВНТУ

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 07.10.2024 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,86.
Обл.-вид. арк. 1,61. Тираж 2. Зам. № 315.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

Метою вивчення освітнього компоненту «Економіка і фінанси підприємства» є формування сучасного економічного мислення і системи спеціальних економічних знань щодо аналізу та планування важливих показників господарської діяльності підприємств з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Завданнями освітнього компоненту «Економіка і фінанси підприємства» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з таких питань:

- підприємство, як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності;

- методологічні та методичні засади планування діяльності підприємства;

- формування програми виробництва, визначення виробничої потужності підприємства та складових ресурсного потенціалу підприємства;

- теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів підприємства та системи їх матеріального стимулювання; методичні підходи до їх аналізу та планування;

- теоретичні засади формування й використання майнових та фінансових ресурсів (активів) підприємства; методичні підходи до їх аналізу та планування;

- механізм формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства;

- оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення;

- конкурентоспроможність підприємства та методи її оцінки;

- механізм розвитку підприємства, запобігання кризових явищ та банкрутства; забезпечення економічної безпеки підприємства.

Результати вивчення освітнього компоненту, його місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення освітнього компоненту «Економіка і фінанси підприємства» для освітньої програми «Маркетинг» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:**

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- **загальні компетентності:**

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

- спеціальні компетентності:

СК 3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.

СК 4. Здатність проваджувати маркетингову діяльність на основі розуміння сутності та змісту теорії маркетингу і функціональних зв'язків між її складовими.

СК 7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

СК 14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компоненту «Економіка і фінанси підприємства» полягають:

РН 2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

РН 3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.

РН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

РН 6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності.

РН 9. Оцінювати ризики провадження маркетингової діяльності, встановлювати рівень невизначеності маркетингового середовища при прийнятті управлінських рішень.

РН 10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.

РН 11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких обов'язкових компонент, як «Вища та прикладна математика» та «Нові медіа та комп'ютерні технології».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1).

Таблиця 1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися із проханням апеляційного перегляду оцінки, одержаної на екзамені.

**Обсяг освітнього компоненту в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	СРЗ		
Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин	14	4	4	6	В, УД, Т, П, Д	8
Тема 2. Цільові характеристики діяльності підприємства	7	2	2	3	В, УД, КТ	4
Тема 3. Планування діяльності підприємства	7	2	2	3	РПЗ, П	4
Тема 4. Економічні характеристики продукції підприємства	7	2	2	3	УД, П	4
Тема 5. Виробнича програма підприємства	7	2	2	3	РПЗ, Т, РМГ	4
Тема 6. Виробнича потужність підприємства	7	2	2	3	РЗ, Д	4
Тема 7. Ресурсний потенціал підприємства	7	2	2	3	РПЗ, РМГ, Т	4
Тема 8. Трудові ресурси підприємства	7	2	2	3	РЗ, П	4
Тема 9. Майнові ресурси (активи) підприємства	14	4	4	6	РЗ, Д, РМГ, Т, П	8
Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства	7	2	2	3	В, УД, РМГ	4
Тема 11. Капітал та фінансові ресурси підприємства	7	2	2	3	РЗ, Т, РМГ	4
Тема 12. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	7	2	2	3	РЗ, Д	4
Тема 13. Доходи та цінова політика підприємства	7	2	2	3	РПЗ, Т, РМГ	4
Тема 14. Фінансові результати діяльності підприємства	7	2	2	3	РЗ, КТ, РМГ	4
Тема 15. Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінювання	7	2	2	3	РЗ, КТ, РМГ	4
Тема 16. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	7	2	2	3	РЗ, Т, РМГ	4
Тема 17. Конкурентоспроможність підприємства	7	2	2	3	В, Д, РМГ	4
Тема 18. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства	7	2	2	3	В, УД, Т	4
Тема 19. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	7	2	2	3	В, Т, П	4
Індивідуальне завдання	33			33	ІЗ	16
Всього	180/6	42	42	96		100
Підсумковий контроль	Екзамен					

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В– відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

РПЗ – розв’язання практичних завдань – 2 бали.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

КТ – комп’ютерне тестування – 1 бал.

Т – тестування – 1 бал.

РЗ – розв’язування задач – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

Д – доповідь – 2 бали.

П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 16 балів (участь у наукових заходах).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Зміст освітнього компоненту (теми програми)

Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин

Підприємство як господарюючий статутний суб'єкт. Напрями його діяльності та права у сфері планування, управління ресурсами, розпорядження доходами і прибутками. Підприємство як об'єкт купівлі-продажу. Вартість майна та вартість підприємства, методи їх визначення.

Елементи зовнішнього середовища функціонування підприємства: інфраструктура ринку, що обслуговує підприємство, її характеристика (торгово-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, науково-інформаційна тощо). Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. Поняття економічного суверенітету, самоокупності, рентабельності, самофінансування.

Конкурентне ринкове середовище підприємства. Поняття інтенсивності конкуренції. Методичні підходи до визначення інтенсивності конкуренції на базі ринкових часток підприємств-конкурентів. Поняття межі конкурентного ринку. Фактори, що впливають на визначення межі конкурентного ринку. Види конкурентних протиріч, визначення та класифікація конкурентів. Негативні та позитивні чинники наявності конкурентів на ринку. Конкурентна політика підприємства. Економічні обмеження створення та діяльності підприємства.

Механізм державного регулювання діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства та його механізм. Економічне регулювання та його важелі.

Класифікація підприємств та характеристика їх видів. Економічні особливості різних видів підприємств.

Тема 2. Цільові характеристики діяльності підприємства

Мета функціонування підприємства на ринку. Поняття головної цілі підприємства. Класифікація цілей та вимоги до їх формування. Стратегічні та тактичні цілі, їх характеристика та особливості реалізації. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу. Дерево цілей, його побудова та зміст.

Прибуток як цільова функція діяльності підприємства на ринку. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. Метод визначення «точки беззбитковості», «точки ліквідації», «зони збитковості та прибутковості».

Тема 3. Планування діяльності підприємства

Планування як процес. Його необхідність та доцільність в ринкових умовах. Принципи планування та їх характеристики. Поняття плану, класифікаційні ознаки та види планів. Система планів економічного та соціального розвитку підприємств, їх зміст. Методи планування, їх характеристики та умови раціонального застосування.

Стратегічне планування, його відмінність від традиційного планування та обмеження у використанні. Поняття стратегії підприємства.

Організаційно-економічні передумови обґрунтування стратегії підприємства: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємств, визначення цілей діяльності підприємства та їх пріоритетності.

Розробка варіантів стратегії. Критерії оцінки їх якості на основі наявного ресурсного забезпечення, глибини обґрунтування, ступеня важливості потенційного результату, ймовірності його досягнення. Діагностика поточної реалізації обраної стратегії: визначення ступеня реалізації стратегії; розробка варіантів її адаптації до діючих умов конкурентного середовища.

Тема 4. Економічні характеристики продукції підприємства

Загальна характеристика продукції, яку виробляє та реалізує підприємство. Класифікація продукції підприємства. Поняття «номенклатура продукції» та «асортимент» продукції, що виробляється підприємством; державний класифікатор продукції та послуг.

Методи вимірювання продукції підприємства. Вартісна оцінка продукції. Сутність, показники та методи вимірювання якісного складу продукції.

Конкурентоспроможність продукції (послуг); сутність і чинники, що її визначають, система її забезпечення. Методика оцінювання конкурентоспроможності продукції.

Тема 5. Виробнича програма підприємства

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Основні розділи виробничої програми. Класифікація видів продукції підприємства за ступенем готовності, характером об'єкта виробництва, особливостями використання, напрямом збуту.

Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства, їх специфіка за галузями господарювання. Показники виробничої програми: товарна, валова, чиста, умовно-чиста, нормативно-чиста, реалізована продукція. Поняття внутрішньозаводського та валового обороту. Взаємозв'язок між показниками, методика розрахунку, характер використання.

Інформаційне забезпечення розробки виробничої програми.

Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми підприємства. Фактори, що визначають обсяг виробництва продукції, та їх урахування при формуванні виробничої програми.

Системи та методи планування виробничої програми підприємства. Основні фази процесу планування. Методи планування, визначення необхідного та можливого обсягів виробничої програми підприємства.

Умови оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі. Методичні підходи до оптимізації виробництва у середовищі, критерії оптимізації.

Методи і показники оптимального визначення варіантів виробничої програми. Умови забезпечення виконання виробничої програми підприємства. Управління обсягами реалізації продукції підприємства, залишками готової продукції.

Оперативне виробниче планування обсягів, ритмічності виробництва та реалізації продукції.

Тема 6. Виробнича потужність підприємства

Поняття «виробнича потужність підприємства», «виробнича потужність структурних підрозділів», окремих ланок виробництва, основного виду обладнання. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства.

Фонд часу роботи обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання.

Системи та методи визначення потужності підприємства. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки.

Динамічні показники виробничої потужності: вхідна, вихідна, середньорічна виробнича потужність. Баланс виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускну здатності підприємства.

Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності. Їх класифікація і характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

Тема 7. Ресурсний потенціал підприємства

Поняття економічних ресурсів та ресурсного потенціалу підприємства. Складові частини ресурсного потенціалу, їх характеристики та взаємозв'язок у процесі виробництва. Особливості ресурсного потенціалу підприємств різних галузей економіки. Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства.

Оптимальне співвідношення ресурсів. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу. Поняття ефективності використання ресурсів підприємства. Показники рентабельності та ресурсовіддачі. Проблеми вартісної оцінки трудових ресурсів підприємства. Чинники, що обумовлюють рівень ефективності використання ресурсів. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.

Тема 8. Трудові ресурси підприємства

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Принципи формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.

Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві.

Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика.

Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст та умови використання. Сутність контрактної форми оплати праці.

Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві.

Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства.

Зміст плану по праці і порядок його розробки. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. планування загального фонду оплати праці. Методи розрахунку фонду оплати праці.

Тема 9. Майнові ресурси (активи) підприємства

Сутність та класифікація майнових ресурсів підприємства. Засоби виробництва: їх економічний зміст, характеристика складу. Засоби праці як фактор виробництва та фактор капіталу, взаємозв'язок між ними. Особливості формування засобів праці в умовах ринкової економіки.

Поняття основних засобів підприємства як елемента матеріальних ресурсів. Характеристика складу основних засобів за різними класифікаційними ознаками. Оцінка основних засобів: первісна, поновлена, залишкова вартість. Поняття ліквідаційної вартості.

Фізичний та моральний знос основних засобів. Причини морального зносу та їх характеристика. Економічна природа амортизації основних засобів. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних фондів, коефіцієнти оновлення та вибуття, здатності основних засобів.

Ефективність використання основних засобів: поняття та критерії оцінки. Показники, що характеризують використання основних засобів, їх зміст та методика розрахунку. Аналіз ефективності використання основних засобів. Фактори, що обумовлюють рівень ефективності використання основних засобів та шляхи її підвищення.

Відтворення основних фондів підприємства, умови та форми здійснення.

Порядок та етапи планування основних засобів. Вихідні передумови та методи планування розвитку основних засобів підприємства за видами та формами відтворення.

Сутність та класифікація оборотних засобів підприємства. Суть та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства. Склад матеріальних ресурсів і їх характеристика. Зміст плану матеріально-технічного забезпечення. Збалансування розміру потреби в ресурсах і джерел її забезпечення. Планування матеріально-технічного забезпечення, його взаємозв'язок із фінансовими можливостями і стратегією розвитку підприємства.

Поняття оптимальної партії постачання та регламенту поставки. Критерії оптимізації партії постачання та обґрунтування її обсягу.

Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами: основні матеріали, допоміжні матеріали, комплектуючі, паливо і електроенергія, інструменти, тара та інше.

Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Види норм і їх характеристика. Методи розробки норм витрат.

Запаси матеріально-сировинних ресурсів підприємства, їх необхідність та призначення. Класифікація виробничих запасів. Показники, що характеризують виробничі запаси, та методика їх розрахунку. Нормування виробничих запасів як важливий етап управління ними. Методи нормування виробничих запасів (сировини та матеріалів, інвентарю та швидкозношуваних предметів праці, інструменту, комплектуючих та ін.). Планування потреби підприємства у виробничих запасах.

Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства

Науково-технічний прогрес як основа розвитку та інтенсифікації виробництва. Основні напрями науково-технічного прогресу. Автоматизація та механізація виробництва, показники оцінки їх рівня.

Ефективність науково-технічного прогресу. Методика розрахунку ефективності НТП.

Економічний ефект від впровадження заходів НТП. Методика визначення економічного ефекту, соціальних та економічних результатів впровадження заходів науково-технічного прогресу.

Тема 11. Капітал та фінансові ресурси підприємства

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. Відмітні характеристики підприємства, що визначають особливості формування його фінансових ресурсів. Кругообіг фінансових ресурсів підприємства в перебігу формування його капіталу.

Капітал як складова ресурсів підприємства: характеристика з позицій різних підходів та принципи його формування. Сутнісні характеристики капіталу підприємства. Класифікація видів капіталу підприємства.

Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.

Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.

Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства: поняття, принципи, завдання. Особливості, форми та інструменти банківського та небанківського кредитування підприємства.

Аналіз капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи. Показники оборотності, рентабельності, маневреності капіталу та фінансової стійкості підприємства. Поняття та оцінка вартості і оптимальності структури капіталу підприємства. Економічна додана вартість та особливості її оцінювання. Поняття та методичні підходи до оцінювання ефекту фінансового важеля.

Планування обсягу та структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи. Фактори, які визначають особливості планування капіталу підприємства. Резерви зростання обсягу, ефективності формування та використання капіталу підприємства.

Тема 12. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Сутність понять «витрати», «поточні витрати підприємства», «собівартість продукції, послуг та робіт». Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства.

Класифікація поточних витрат підприємства за місцем виникнення витрат, функціональним призначенням, економічними елементами, способом перенесення на вартість продукції, рівнем еластичності від обсягів виробництва, ступенем однорідності, періодами, за принципами організації управління. Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки.

Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення.

Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства, собівартість продукції та послуг, шляхи їх економії на підприємстві. Поняття та призначення центрів відповідальності за розмір витрат.

Собівартість окремих видів продукції. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Нормативна калькуляція як метод визначення планової собівартості продукції (послуг, робіт тощо). Порядок віднесення витрат на собівартість окремих видів продукції. Розрахунок планової калькуляції. Особливості калькулювання продукції на підприємствах окремих галузей.

Кошторис витрат виробництва - поняття, склад. Послідовність розрахунку витрат виробництва. Собівартість товарної продукції. Методика складання зведеного кошторису витрат виробництва.

Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Фактори, що обумовлюють рівень витратомісткості продукції, робіт, послуг підприємства. Методи планування поточних витрат підприємства. Розрахунок витрат за техніко-економічними факторами. Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства.

Системи та методи внутрішнього контролю за поточними витратами.

Тема 13. Доходи та цінова політика підприємства

Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. Механізм утворення доходів від звичайної діяльності, доходів від надзвичайних подій

Доходи від операційної діяльності підприємства. Формування доходів (виручки) від реалізації продукції (товарів, послуг, інших активів), інших операційних доходів. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності. Вплив обсягів виробництва, асортиментної та цінової політики підприємства на утворення доходів від операційної діяльності.

Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності підприємств. Інші доходи від звичайної діяльності підприємства.

Місце доходів у системі показників, що характеризують стан та розвиток підприємства. Чинники, що визначають розмір доходів різних галузей економіки. Резерви підвищення доходів.

Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від

реалізації продукції: сутність, цілі та етапи розроблення. Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення. Оцінка можливостей та обґрунтування умов диференціації цін на продукцію підприємства. Напрями забезпечення ефективності цінової політики.

Методичні інструменти аналізу доходів підприємства, факторів, що обумовлюють їх формування. Методи обґрунтування плану-прогнозу доходів в окремих галузях економіки. Системи та методи внутрішнього контролю за доходами підприємства.

Тема 14. Фінансові результати діяльності підприємства

Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела утворення.

Види та класифікація прибутку. Механізм утворення валового прибутку, фінансових результатів від операційної діяльності, фінансової та інвестиційної діяльності, фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку.

Показники прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність діяльності підприємства.

Система організаційного забезпечення управління прибутком підприємства. Інформаційна база аналізу прибутку. Системи та методи аналізу прибутку та прибутковості діяльності підприємства. Оцінка достатності прибутку підприємства.

Методика обґрунтування прибутку на плановий період.

Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства. Системи та методи внутрішнього контролю за прибутком.

Тема 15. Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінки

Поняття ефективності діяльності підприємства. Показники та критерії ефективності. Система показників ефективності. Основні і допоміжні показники ефективності. Види ефективності діяльності підприємства: класифікація та характеристика.

Методичні засади оцінювання ефективності діяльності підприємства. Критерії ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства.

Розвиток концепції оцінювання результатів діяльності підприємства. Ефективність, результативність та економічність в системі оцінки успішності діяльності підприємства.

Особливості оцінки ефективності основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової.

Тема 16. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його оцінки. Класифікація видів фінансово-майнового стану підприємства. Основні елементи, що визначають фінансово-майновий стан підприємства.

Характеристика основних елементів фінансового стану підприємства. Сутність та класифікація платоспроможності підприємства, показники її оцінки. Поняття ліквідності активів та ліквідності балансу підприємства. Сутність та класифікація фінансової стійкості підприємства, умови її забезпечення. Система абсолютних та відносних показників оцінки фінансової стійкості підприємства. Ділова активність підприємства: сутність та показники оцінки. Майновий стан підприємства: сутність та показники оцінки. Сутність рентабельності підприємства та моделі її оцінки. Позиція підприємства на ринку цінних паперів та показники, що її характеризують.

Методи оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Експрес- та фундаментальна діагностика фінансово-майнового стану підприємства.

Поняття інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Вимоги до інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Методичні підходи до інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.

Тема 17. Конкурентоспроможність підприємства

Поняття конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. Конкурентні переваги як базис формування конкурентоспроможності підприємства. Показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства за напрямками його діяльності: виробничої, організаційно-управлінської, кадрової.

Методи узагальнюючої оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Часткові показники конкурентоспроможності та їх характеристика.

Інформаційне забезпечення оцінки конкурентоспроможності підприємства. Визначення підприємств-конкурентів. Напрями та об'єкти оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Прогнозування рівня конкурентоспроможності та умов його досягнення. Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

Тема 18. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства

Поняття «розвиток»; його роль, місце і значення в господарській діяльності підприємства. Типологія процесів розвитку. Основні передумови мотивації підприємства до розвитку. Еволюційна та революційна форми розвитку підприємств. Основні моделі розвитку підприємства.

Поняття життєвого циклу підприємства та основні його етапи.

Загальна характеристика методичних підходів до управління процесами розвитку підприємства.

Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань. Взаємозв'язок між концепціями розвитку підприємства та моделями трансформації підприємств у процесі їхнього розвитку.

Розроблення і реалізація програми (бізнес-проекту) трансформації підприємства. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації суб'єктів господарювання. Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств.

Тема 19. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Економічна безпека підприємства: сутність, її місце та роль в забезпеченні життєздатності підприємства. Загроза як форма вираження протиріч між інтересами підприємства та зовнішнім середовищем його функціонування. Класифікація загроз.

Складові економічної безпеки підприємства. Головна мета та функціональні цілі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.

Система забезпечення економічної безпеки підприємства та її елементи. Головна мета, функціональні цілі та принципи формування системи безпеки підприємства. Елементи системи економічної безпеки підприємства.

Програма забезпечення економічної безпеки підприємства: поняття та типовий формат.

Банкрутство як результат розгортання кризових явищ в діяльності підприємства. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Види банкрутства підприємства. Інститут банкрутства: сутність, цілі та завдання.

Процедура розгляду та прийняття рішення у справі про банкрутство підприємства. Ліквідаційна процедура: порядок та організаційно-фінансові умови її проведення. Санація підприємства як інструмент протидії кризовим явищам: умови, форми та інструменти її проведення.

Структура освітнього компоненту

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год.
<p>Розуміти: сутність, значення підприємства, організаційно-економічні умови його функціонування</p> <p>Аналізувати: зовнішнє середовище та відрізнити особливості функціонування підприємств</p>	<p>Тема 1. Підприємство в системі ринкових відносин Лекція № 1 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. 2. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. <p>Лекція № 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. 2. Види підприємств, їх організаційно-правова форма. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 16 Додаткові: 8, 15, 34, 36 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, основної та додаткової літератури, законодавчих та нормативних документів, підготовка до усного опитування.</p>	<p style="text-align: center;">6</p>
	<p>Практичне заняття № 1 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інфраструктура ринку, що обслуговує підприємство, їх характеристика. 2. Поняття економічного суверенітету, самоокупність, рентабельність, самофінансування. <p>Практичне заняття № 2 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм державного регулювання діяльності підприємства. 2. Загальна класифікація суб'єктів господарювання. 3. Економічні особливості різних видів підприємств. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>
	<p>Тема 2. Цільові характеристики діяльності підприємства Лекція № 3 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цілі функціонування підприємства та їх класифікація. 2. Цільові функції діяльності підприємства на ринку. 3. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 11, 12, 15, 16 Додаткові: 8, 15, 34, 36 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4</p> <p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">3</p>

<p>Розраховувати: економічні межі обсягу діяльності підприємства</p>	<p>Практичне заняття № 3 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета формування підприємства на ринку. Поняття, головні цілі підприємства. 2. Класифікація цілей та вимоги до їх формування. 3. Стратегічні та тактичні цілі, їх характеристика та особливості реалізації. 4. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. 5. Метод визначення «точки беззбитковості», «точки ліквідації», «зони збитковості та прибутковості». 	2
<p>Розуміти: сутність та принципи планування, види планування, застосування різних методів планування</p>	<p>Тема 3. Планування діяльності підприємства Лекція № 4 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст та основні принципи планування діяльності підприємства. 2. Види планування та їх характеристика. 3. Основні методи планування. 4. Система планування економічного та соціального розвитку підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 16 Додаткові: 18, 22, 34, 36, 46 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
<p>Оцінювати: якість планування</p>	<p>Практичне заняття № 4 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування як процес, його необхідність і доцільність. 2. Система планування розвитку підприємств, їх зміст. 3. Методи планування, їх характеристика та умови застосування. 4. Стратегічне планування, його відмінність та обмеження у використанні. 	2
<p>Розуміти: теоретичні основи та методичний інструментарій визначення економічних характеристик продукції підприємства</p>	<p>Тема 4. Економічні характеристики продукції підприємства Лекція № 5 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика, склад та класифікація продукції підприємства. 2. Методи вимірювання та показники обсягу. 3. Якість та конкурентоспроможність продукції, методологія оцінювання. 4. Стандартизація та сертифікація продукції (послуг) підприємства. Державна політика у сфері управління якістю продукції. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 11, 15, 16 Додаткові: 22, 36 Інтернет-ресурси: 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3

<p>Оцінювати: якість та конкуренто-спроможність продукції</p>	<p>Практичне заняття № 5 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні відмінності у поняттях «продукт» та «товар». 2. Основні послуги, що надаються підприємствами різних економічних галузей. 3. Показники вимірювання обсягів операційної діяльності застосовуються на підприємстві. 4. Фактори, які впливають на обсяги виробництва та реалізації продукції на конкретному підприємстві. 	2
<p>Розуміти: зміст, завдання та місце виробничої програми, методи вимірювання та показники виробничої програми</p> <p>Розраховувати: планові обсяги реалізації продукції підприємства</p>	<p>Тема 5. Виробнича програма підприємства Лекція № 6 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. 2. Методичні інструменти аналізу виробничої програми підприємства. 3. Основні етапи та методи планування виробничої програми підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 11, 12, 15, 16 Додаткові: 22, 36 Інтернет-ресурси: 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 6 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні розділи виробничої програми. 2. Класифікація видів продукції підприємства. 3. Внутрішньозаводський та валовий оборот. 4. Розрахунок показників обсягу виробництва продукції: товарної, валової, чистої, реалізованої. 	2
<p>Розуміти: сутність поняття виробнича потужність підприємстві</p> <p>Визначати: динамічні та оціночні показники виробничої потужності підприємства</p>	<p>Тема 6. Виробнича потужність підприємства Лекція № 7 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття виробничої потужності підприємства. 2. Методи визначення виробничої потужності підприємства. 3. Динамічні та оціночні показники виробничої потужності підприємства. 4. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності та резерви поліпшення її використання. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 11, 12, 15, 16 Додаткові: 22, 36 Інтернет-ресурси: 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 7 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Показники виробничої потужності підприємства в динаміці. 	2

	<ol style="list-style-type: none"> Баланс виробничої потужності підприємства. Резерви збільшення виробничих потужностей. Розрахунок виробничої потужності підприємства різними методами. 	
<p>Розуміти: сутність ресурсного потенціалу підприємстві, а також його складові</p> <p>Визначати: ефективність ресурсного потенціалу</p>	<p>Тема 7. Ресурсний потенціал підприємства Лекція № 8 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Ресурсний потенціал підприємства та його складові. Ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 11, 12, 15, 16 Додаткові: 1, 7, 23 Інтернет-ресурси: 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 8 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Поняття ефективності використання ресурсів підприємства. Показники рентабельності та ресурсовіддачі. Чинники, що обумовлюють рівень ефективності використання ресурсів. Основні напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства. 	2
<p>Розуміти: сутність трудових ресурсів підприємства, основи організації оплати праці та системи мотивації працівників</p> <p>Визначати: чисельність працівників на майбутній період</p>	<p>Тема 8. Трудові ресурси підприємства Лекція № 9 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Трудові ресурси та персонал підприємства: сутність, класифікація. Методичні інструменти аналізу чисельності персоналу підприємства. Форми та системи оплати праці. Мотивація праці як фактор підвищення ефективності її використання. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 11, 12, 15, 16 Додаткові: 22, 23, 40 Інтернет-ресурси: 3, 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 9 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах. 	2

	<p>4. Штатний розклад, його призначення та порядок складання.</p> <p>5. Аналіз чисельності та руху персоналу підприємства.</p> <p>6. Розрахунок заробітку працівників при різних системах та формах оплати праці.</p>	
<p>Розуміти: сутність та класифікацію основних фондів підприємстві</p> <p>Проводити: аналіз стану, руху та ефективності використання основних фондів на підприємстві</p>	<p>Тема 9. Майнові ресурси (активи) підприємства Лекція № 10 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність активів підприємства, їх класифікація. 2. Сутність і класифікація основних фондів підприємства. 3. Оцінка основних фондів підприємства та їх структура. 4. Знос, амортизація та відтворення основних фондів підприємства. 	2
	<p>Лекція № 11 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика та функції матеріально-технічного забезпечення підприємства. 2. Зміст планування матеріально-технічного забезпечення та вихідні умови його розробки. 3. Системи та методи нормування витрат та визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах. 4. Економічний зміст та класифікація матеріальних запасів. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 11, 12, 15, 16 Додаткові: 32, 37, 41 Інтернет-ресурси: 3, 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	6
	<p>Практичне заняття № 10 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості формування активів на підприємствах різних сфер економічної діяльності. 2. Оцінка основних засобів. Поняття ліквідаційної вартості. 3. Фізичний та моральний знос основних засобів. 4. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. 5. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів, методи їх розрахунку. 6. Ефективність використання основних засобів: поняття та критерії оцінки. 	2
	<p>Практичне заняття № 11 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування матеріально-технічного забезпечення, його взаємозв'язок з фінансовими можливостями і стратегією розвитку підприємства. 2. Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Види норм і їх характеристика. 3. Запаси матеріально-сировинних ресурсів підприємства, їх класифікація, необхідність та призначення. 	2

	4. Нормування виробничих запасів як важливий етап управління ними та методи його здійснення.	
Розуміти: сутність інноваційної діяльності	<p>Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства Лекція № 12 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність новації, інновації, характеристика їх складу та структури. 2. Інноваційна діяльність підприємства, характеристика напрямів її здійснення. 3. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності. 4. Узагальнюючі показники оцінки ефективності впровадження нової техніки та технологій. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 11, 12, 15, 16 Додаткові: 3, 6, 22 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	2
Аналізувати: технічний рівень виробництва та впровадження нової техніки та технологій	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p> <p>Практичне заняття № 12 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. НТП, його напрями та вплив на інтенсифікацію виробництва. 2. Поняття, класифікація інноваційних процесів та їх взаємозв'язок. 3. Науково-технічна підготовка виробничих нововведень. 4. Оцінка економічної ефективності нововведень. 	3
Розуміти: сутність поняття капітал підприємства	<p>Тема 11. Капітал та фінансові ресурси підприємства Лекція № 13 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. 2. Капітал як складова ресурсів підприємства. 3. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. 4. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 8, 9, 10 Додаткові: 4, 25, 29, 46 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	2
Аналізувати: склад капіталу підприємства	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p> <p>Практичне заняття № 13 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація видів капіталу. 2. Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства. 3. Аналіз капіталу підприємства. 4. Планування обсягу та структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи. 	3
		2

<p>Розуміти: сутність витрат, поточних витрат</p> <p>Класифікувати: поточних витрат підприємства</p>	<p>Тема 12. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції Лекція № 14 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика витрат та поточних витрат підприємства. 2. Класифікація поточних витрат підприємства. 3. Собівартість продукції та її види. Особливості формування собівартості продукції на промисловому підприємстві. 4. Механізм та особливості калькулювання продукції промислових підприємств. 5. Методика планування поточних витрат підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 12 Додаткові: 18, 46 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 14 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність понять «витрати», «поточні витрати підприємства», «собівартість продукції, послуг та робі». 2. Класифікація поточних витрат підприємства. 3. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. 4. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад. 5. Складання кошторису витрат основної діяльності підприємства. 6. Аналіз динаміки, структури та рівня поточних витрат підприємства. 	2
<p>Розуміти: сутність доходів підприємства</p>	<p>Тема 13. Доходи та цінова політика підприємства Лекція № 15 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доходи підприємства: поняття та місце в системі економічних показників його діяльності. 2. Класифікація доходів підприємства. 3. Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції. 4. Методи ціноутворення. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 8, 9, 10 Додаткові: 2, 20, 21 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	2
<p>Аналізувати: доходи підприємства</p>	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 15 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. 	2

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Методичні інструменти аналізу доходів підприємства, фактори, що обумовлюють їх формування. 3. Розрахунок доходів підприємства за джерелами їх формування та складовими елементами. 4. Вертикальний та горизонтальний аналіз доходів підприємства. 	
<p>Розуміти: сутність фінансових результатів діяльності підприємства</p> <p>Аналізувати: фінансові результати діяльності підприємства</p>	<p>Тема 14. Фінансові результати діяльності підприємства Лекція № 16 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність фінансових результатів діяльності підприємства. 2. Класифікація фінансових результатів підприємства. 3. Фактори, що впливають на формування фінансових результатів діяльності підприємства. 4. Системи та методи аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 8, 9, 10 Додаткові: 2, 20, 21 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3
	<p>Практичне заняття № 16 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія управління прибутком підприємства, етапи розробки. 2. Система та методи аналізу прибутку та прибутковості діяльності підприємства. 3. Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства. 4. Розрахунок фінансових результатів діяльності підприємства за джерелами їх формування та складовими елементами. 5. Визначення прибутковості та рентабельності діяльності підприємства. 	2
<p>Розуміти: сутність ефективності, критеріїв оптимальності підприємства</p>	<p>Тема 15. Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінювання Лекція № 17 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ефективності. Критерії оптимальності. 2. Система показників оцінки ефективності. 3. Особливості оцінки ефективності основних видів діяльності підприємства. 4. Напрямки підвищення ефективності підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 12 Додаткові: 11, 16 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	3

<p>Оцінювати: ефективність діяльності підприємства</p>	<p>Практичне заняття № 17 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття ефективності діяльності підприємства: показники та критерії ефективності. 2. Система показників ефективності. 3. Ефективність, результативність та економічність в системі оцінки успішності діяльності підприємства 4. Аналітична оцінка ефективності діяльності підприємства. 	<p>2</p>
<p>Розуміти: сутність фінансово-майнового стану підприємства</p>	<p>Тема 16. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінювання Лекція № 18 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність фінансово-майнового стану підприємства. 2. Характеристика основних елементів фінансового стану підприємства. 3. Методи оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 4, 8, 9 Додаткові: 7, 11, 16, 28, 30, 33, 44 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	<p>2</p>
<p>Володіти: методами оцінки фінансово-майнового стану підприємства</p>	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>3</p>
<p>Володіти: методами оцінки фінансово-майнового стану підприємства</p>	<p>Практичне заняття № 18 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація видів фінансово-майнового стану підприємства. 2. Сутність та класифікація платоспроможності підприємства, показники її оцінки. 3. Сутність та класифікація фінансової стійкості підприємства, умови її забезпечення. 4. Аналіз фінансово-майнового стану підприємства. 5. Обґрунтування основних параметрів структури фінансово-майнового стану. 	<p>2</p>
<p>Розуміти: сутність ефективності, критеріїв оптимальності, конкурентоспроможності підприємства</p>	<p>Тема 17. Конкурентоспроможність підприємства Лекція № 19 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність конкурентоспроможності підприємства. 2. Конкурентоспроможність та методи її оцінки. 3. Основні напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємства. 4. Основні напрямки підвищення конкурентоспроможності продукції. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 12 Додаткові: 39 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>3</p>

<p>Оцінювати: конкурентоспроможність підприємства різними методами</p>	<p>Практичне заняття № 19 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства за напрямками його діяльності. 2. Методи узагальнюючої оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. 3. Прогнозування рівня конкурентоспроможності та умов його досягнення. 4. Порівняльна оцінка конкурентоспроможності групи підприємств різними методами. 5. Розроблення прогнозу рівня конкурентоспроможності підприємства в перспективному періоді. 	2
<p>Розуміти: сутність теорій та моделей розвитку підприємства</p> <p>Визначати: ефективність трансформації суб'єктів господарювання</p>	<p>Тема 18. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства Лекція № 20 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «розвиток»; його роль, місце і значення в господарській діяльності підприємства. 2. Поняття життєвого циклу підприємства та основні його етапи. 3. Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств та об'єднань. 4. Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 12, 16 Додаткові: 5, 8, 15, 22, 42, 47, 48 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9</p> <p>Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p> <p>Практичне заняття № 20 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації суб'єктів господарювання. 2. Взаємозв'язок між концепціями розвитку підприємства та моделями трансформації підприємств у процесі їхнього розвитку. 3. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації суб'єктів господарювання. 	2
<p>Розуміти: сутність економічної безпеки підприємства та його антикризова діяльність</p>	<p>Тема 19. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність Лекція № 21 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна безпека підприємства: сутність, її місце та роль в забезпеченні життєздатності підприємства. 2. Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. 3. Банкрутство як результат розгортання кризових явищ в діяльності підприємства. 4. Ліквідаційна процедура: порядок та організаційно-фінансові умови її проведення. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 12 Додаткові: 10, 12, 14, 17, 24, 34 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 7, 8, 9</p>	2

Здійснювати: оцінку рівня економічної безпеки підприємства	Самостійна робота здобувачів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.	3
	Практичне заняття № 21 Питання до заняття 1. Складові та елементи економічної безпеки підприємства. 2. Види банкрутства підприємства. 3. Санація підприємства як інструмент протидії кризовим явищам: умови, форми та інструменти її проведення. 4. Аналітична оцінка реструктуризації та трансформації підприємства.	2
Індивідуальне завдання		33
ВСЬОГО:		180

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. *Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 292 с.*
2. *Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. Київ : КНТЕУ, 2018. 792 с.*
3. *Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства : навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНАДУ, 2018. 292 с.*
4. *Гнидюк І.В., Громова А.Є. Фінанси підприємства : опорний конспект лекцій. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 127 с.*
5. *Економіка підприємства : теорія і практикум : навч.-метод. посіб. за ред. Н.Г. Міценко, О.І. Яценко. Львів : Магнолія 2006, 2021. 688 с.*
6. *Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Finansy_Kremen_2018.pdf.*
7. *Кузьмин В.М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.*
8. *Любенко Н.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 262 с.*
9. *Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 504 с.*
10. *Онисько С.М., Верзун А.А., Марич П.М. Фінанси підприємств : практикум / за заг. ред. С.М. Онисько. Львів : Магнолія 2006, 2019. 308 с.*
11. *Павленчик Н.Ф. Економіка та фінанси підприємства : опорний конспект лекцій для ОС «бакалавр». Львів, 2018. 115 с.*
12. *Петрович Й.М., Прокопишин-Рашкевич Л.М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / за заг. ред. Й.М. Петровича. Львів : Магнолія 2006, 2021. 406 с.*
13. *Фінанси підприємств : навч. посіб. / Т.Я. Андрейків, І.Р. Чуй, М.В. Сороківська. Львів : ЛТЕУ, 2022. 276 с.*
14. *Фінанси підприємств : підручник / В.В. Сокурєнко, Д.В. Швець, С.М. Бортник, С.О. Ткаченко; за заг. ред. В.В. Сокурєнка. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.*
15. *Шило Ж.С. Економіка і фінанси підприємств : конспект лекцій. Рівне : НУВГП, 2018. 68 с.*
16. *Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2020. 596 с.*

Додаткові:

1. *Великий Ю.М., Бочко К.О. Оптимізація управління фінансовими ресурсами підприємства на основі моделювання: теоретичні аспекти. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 31. С. 581–585.*
2. *Вініченко І.І., Чорнобай А.В. Дивідендна політика підприємства як складова політики доходів. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 34–36.*

3. Гарбар В. А., Гарбар Ж. В. Краудфандинг як інноваційний фінансовий інструмент для розвитку бізнес-ідей та соціальних проєктів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 9 (244). С. 87–96.
4. Гарбар Ж.В., Гарбар В.А. Венчурний капітал у контексті фінансування інноваційної діяльності. *Агросвіт*. 2019. № 19. С. 3–11.
5. Гарбар Ж.В., Гарбар В.А. Індустріальні парки як інструмент регіонального розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 9 (232). С. 75–88.
6. Гарбар Ж.В., Гарбар В.А. Особливості впровадження інноваційних технологій у виробничий процес підприємств. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. 2020. Vol. 8. № 3. P. 66–68.
7. Глушко А.Д., Філіп М.Ф. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С. 470–474.
8. Голобородько А.Ю. Сутність економічного розвитку підприємства. *Проблеми економіки*. 2022. № 4. С. 140–147.
9. Докієнко Л.М. Цифрова трансформація фінансів підприємств. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 23. С. 52–58.
10. Донченко Т.В. Теоретичні основи санації підприємств: сутність та функції. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2020. № 3. С. 124–132.
11. Драченко А., Юрчишена Л. Концептуальний підхід до моделювання впливу фінансових показників на прибуток підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1816/1752>.
12. Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 256 с.
13. Ільчук В.П., Чут М.А., Штирхун Х.І. Механізм вартісно-орієнтованого управління фінансами промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2. С. 101–116.
14. Карпунь І.Н. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2019. 417 с.
15. Клименко Л.В., Загороднюк О.В., Халахур Ю.Л. Діалектика поняття «економічний розвиток підприємств» в системі менеджменту. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 12. С. 120–125.
16. Князь С.В., Красілич І.А., Прохоренко В.П., Мацук В.М. Критерії збалансованого оцінювання ефективності фінансових підприємницьких структур. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2018/17.pdf.
17. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В., Абрамова А.С. Управління фінансовою санацією підприємства : навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 231 с.
18. Ковальчук Н.О., Юрій Е.О. Корпоративні фінанси : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. 440 с.

19. Колісник О.П., Замогильна А.В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Modern Economics*. 2020. Вип. 10. 2020. С. 60–65.
20. Колісник О., Томша, А. Особливості формування та розподіл прибутку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-15>
21. Коцюрба О. Фінанси підприємств: практикум. Навчальний посібник. Кропивницький: ЦУНТУ, 2022. 160 с.
22. Кузьомко В., Бурангулова В., Бурангулова В. Можливості використання штучного інтелекту в діяльності сучасних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/808/775>.
23. Латишева В.О. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 3 (53). С. 126–130.
24. Лацик І.І. Особливості фінансового оздоровлення підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 65. С. 77–83.
25. Майборода О.В., Хлопкова С.Ю. Оптимізація структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2018/94.pdf.
26. Марченко В.М., Бондар А.І. Оцінювання фінансового потенціалу підприємства на прикладі ПрАТ «СКФ Україна». *Ефективна економіка*. 2018. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/9.pdf.
27. Меренкова Л.О. Сучасні підходи щодо визначення сутності фінансових ресурсів підприємства в ринковій економіці. *Вісник економіки транспорту та промисловості*. 2020. № 9. С. 344–347.
28. Насібова О.В., Івашкевич І.О. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 185–188.
29. Пенська І.О., Янковська В.А., Пилипенко Р.В. Напрями формування оптимальної структури власного та позикового капіталу підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 30. С. 428–432.
30. Пустовгар С.А. Сценарний підхід до оцінювання ризику неплатоспроможності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 6. С. 22–27.
31. Роздобудько Е.В., Соломіна Г.В. Сучасні підходи до управління фінансовими потоками підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 61. С. 222–226.
32. Савченко А.М., Матвіюк А.В. Оборотні активи виробничого підприємства в сучасних умовах: обліково-аналітичний аспект. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 6 (23). С. 698–705.
33. Сисоєнко І.А., Карлюка Д.О., Гузік С.І. Фінансовий стан підприємства як основа розробки фінансової стратегії підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 59. С. 116–120.
34. Смолінська С.Д., Джиговська Л.І. Напрями покращення стану державних підприємств України в сучасних економічних умовах. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 34. С. 200–206.

35. Стацук О. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1645/1582>.
36. Стецевич А.І. Актуальність економічної роботи на підприємстві як однієї з основ стабільного розвитку бізнес-сектору. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 51. С. 220–223.
37. Стецюк П.А. Методичний інструментарій оцінки ефективності оборотних активів підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 3. С. 13–19.
38. Стецюк П.А. Методологічний базис управління джерелами формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2. С. 13–23.
39. Стецюк П.А. Механізм забезпечення фінансової конкурентоспроможності підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 4. С. 12–19.
40. Стратійчук В.М., Новак І.Г. Сутність та класифікація трудових ресурсів підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 6 (23). С. 146–150.
41. Тютюнник Я.В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 157–162.
42. Федотова І.В. Методичні основи оцінки життєдіяльності підприємств. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 77–83.
43. Шевченко Н.І., Костенко Т.А., Стоколюк В.В. Особливості організації фінансів товариств з обмеженою відповідальністю і товариств з додатковою відповідальністю. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2018/68.pdf.
44. Шушкова Ю.В., Іщенко В.А. Фінансова стійкість підприємств України як запорука їх ефективного функціонування. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 59. С. 121–126.
45. Яременко В.Г., Доровської О.Ф., Можайтов В.С. Деякі напрями стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 30. С. 473–477.
46. Ярошевич Н.Б. Фінанси диверсифікованих підприємств: Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2023. 327 с.
47. Harbar Zh.V., Harbar V.A. Essence, principles and components of the environmental and economic policy of the enterprise. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 7-8 (254–255). С. 28–34.
48. Harbar Zh., Harbar V. Fintech as a modern form of financing. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. 2021. Vol. 9. № 1. P. 44–47.

Інтернет-ресурси:

1. Антимонопольний комітет України. URL: <http://www.amc.gov.ua/>
2. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

5. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua>
6. Фінансова звітність зарубіжних компаній. URL: <http://www.corporateinformation.com>
7. Фінансова звітність українських компаній. URL: <http://www.istock.com.ua>
8. Фінансовий аналіз українських компаній. URL: <http://www.sokrat.kiev.ua>
9. Фінансовий аналіз українських компаній. URL: <http://www.ukrtrust.com>